

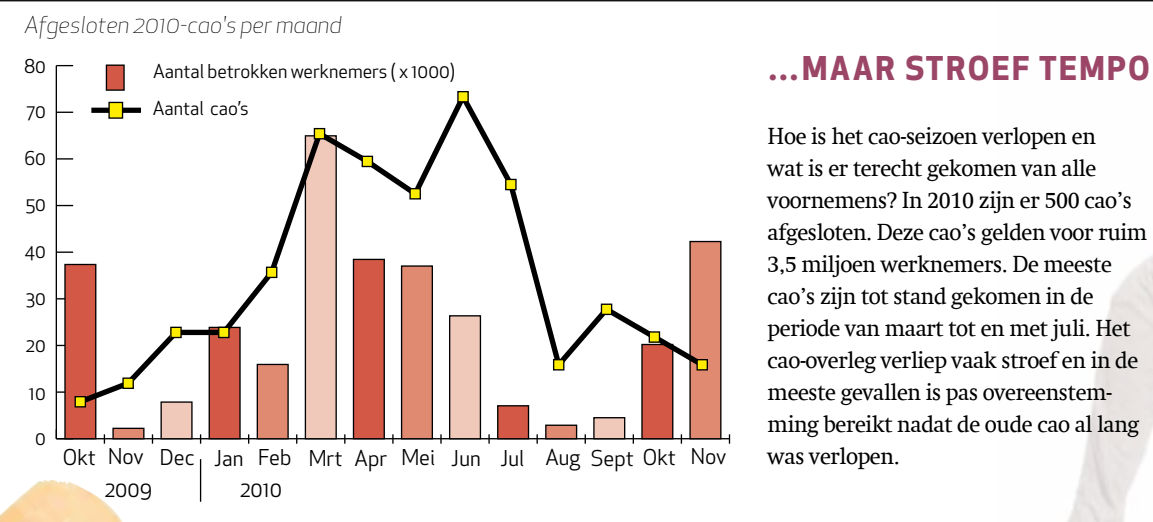
Laurens Harteveld en Evelien Zielschot zijn als onderzoekers en statistici werkzaam bij AWWN

Evaluatie cao-jaar 2010

Fit de recessie uit?!

Het cao-jaar 2010 stond in het teken van herstel na de crisis. Een vooruitblik naar de binnenkort te verschijnen AWWN-evaluatie van een jaar onderhandelen over arbeidsvoorwaarden.

TEKST: LAURENS HARTEVELD & EVELIEN ZIELSCHOT, ILLUSTRATIES: SHUTTERSTOCK, BEWERKING: CURVE

...MAAR STROEF TEMPO

Hoe is het cao-seizoen verlopen en wat is er terecht gekomen van alle voornemens? In 2010 zijn er 500 cao's afgesloten. Deze cao's gelden voor ruim 3,5 miljoen werknemers. De meeste cao's zijn tot stand gekomen in de periode van maart tot en met juli. Het cao-overleg verliep vaak stroef en in de meeste gevallen is pas overeenstemming bereikt nadat de oude cao al lang was verlopen.

LOONAFSPRAKEN

De loonontwikkeling in 2010 is vrijwel stabiel gebleven. Eind 2009 lag het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde op 1,02 procent, eind 2010 komt dit uit op 1,09 procent.

In de meeste akkoorden is sprake van gepaste loonafspraken. Wat gepast is, verschilt per cao. De meest voorkomende loonafpraak is een stijging van 1 procent op twaalfmaandsbasis. Deze afspraak komt terug in bijna één op de vijf akkoorden. In ruim één op de vier akkoorden is een lagere loonstijging of zelfs géén loonstijging overeengekomen. In deze akkoorden zijn wel vaak afspraken gemaakt over duurzame inzetbaarheid. Daar is dus de focus op gericht.

In ruim één op de vier akkoorden is een loonstijging hoger dan 1,25 procent afgesproken. Bij deze groep cao's zijn vaak afspraken gemaakt over meer flexibiliteit, een hogere productiviteit en/of op een andere manier gerealiseerde lagere loonkosten.

De nasleep van de economische crisis varieert sterk per sector. Met name postcyclische sectoren en sectoren die vooral voor de binnenlandse markt produceren, hebben relatief weinig ruimte om loonafspraken te maken. In een aantal cao's die onder dergelijke sectoren vallen, zijn dan ook afspraken gemaakt over de nullijn, of daar dicht bij in de buurt.

HOGE VERWACHTINGEN...

De verwachting voor het cao-seizoen 2010 was dat de economie weer zou herstellen van de grootste economische krimp ooit. Om fit uit de crisis te komen, waren er volgens AWWN afspraken nodig over meer productiviteit. En om de komende crisis op de arbeidsmarkt op te kunnen vangen, was en is het van groot belang om te investeren in duurzame inzetbaarheid van werknemers.

Werkgeversinzet voor cao-jaar 2010

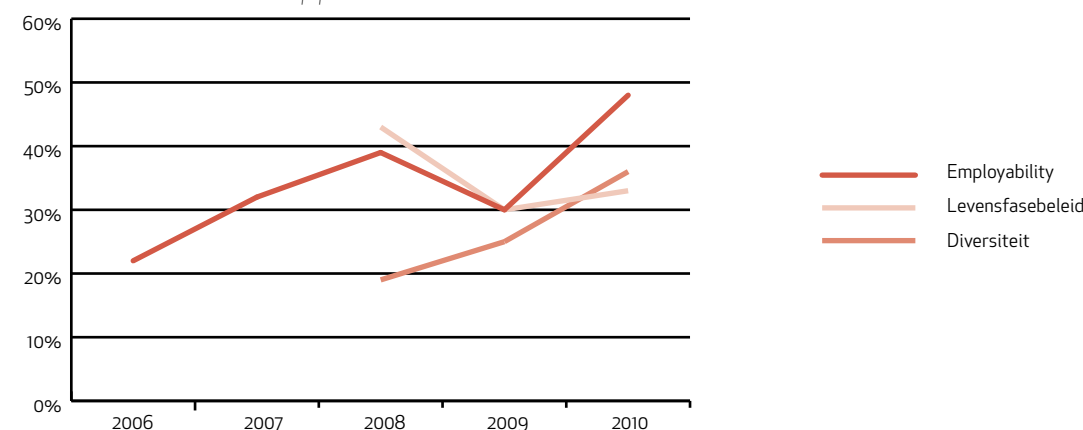
FITTE WERKNEMERS	I. DUURZAME INZETBAARHEID	
	INTERN	- Employability - Gezondheidsbeleid - Levensfasebewust personeelsbeleid
EXTERN	- Diversiteitsbeleid	
FITTE ORGANISATIE	II. FLEXIBILITEIT	
	- Flexibele werkpatronen/mobiliteitsbeleid - Meer productieve uren werken	
	III. DUURZAAM LOONKOSTENBELEID	
- Verregaande loonmatiging - Meeademende beloningsvormen - Bestendige pensioenoplossingen		

INVESTERINGEN IN DUURZAME INZETBAARHEID

Volgens AWWN wordt duurzame inzetbaarheid hét thema voor de komende jaren. In 2010 bleken de hiermee samenhangende onderwerpen steeds belangrijker te worden aan de cao-tafel. Afgelopen jaar stond met name het onderwerp employability al hoog op de agenda. In één op de twee cao's is hierover een afspraak gemaakt. Ten opzichte van 2006 is dit een ruime verdubbeling. Vitaliteitsbeleid komt nog niet zo vaak terug aan de cao-tafel: dit jaar is hierover in één op de tien cao's een afspraak gemaakt. In ruim één op de drie cao's zijn afspraken gemaakt

over levensfasebewust personeelsbeleid. Ten opzichte van 2008 is het aantal levensfase-afspraken afgenomen. Dit is vermoedelijk veroorzaakt door de crisis: in 2009 is er ten opzichte van 2008 een duidelijke afname te zien in het aantal afspraken over levensfasebewust personeelsbeleid. In 2010 is het aantal afspraken weer wat toegenomen. Hierbij gaat het meestal om studieafspraken. Ook een ander aspect van duurzame inzetbaarheid, diversiteitsbeleid, wint steeds meer terrein. Ten opzichte van 2008 heeft er bijna een verdubbeling in het aantal afspraken over diversiteit plaatsgevonden.

Groei aantal duurzame afspraken

CAO-EVALUATIE VERSCHIJNT BINNENKORT

Dit artikel is een voorpublicatie van de officiële cao-evaluatie 2010 die AWWN presenteert tijdens het AWWN-arbeidsvoorwaardencongres op 26 januari. Vanaf die datum is de cao-evaluatie ook beschikbaar op www.awvn.nl (kijk onder het kopje publicaties).

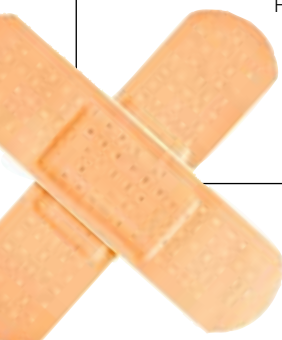
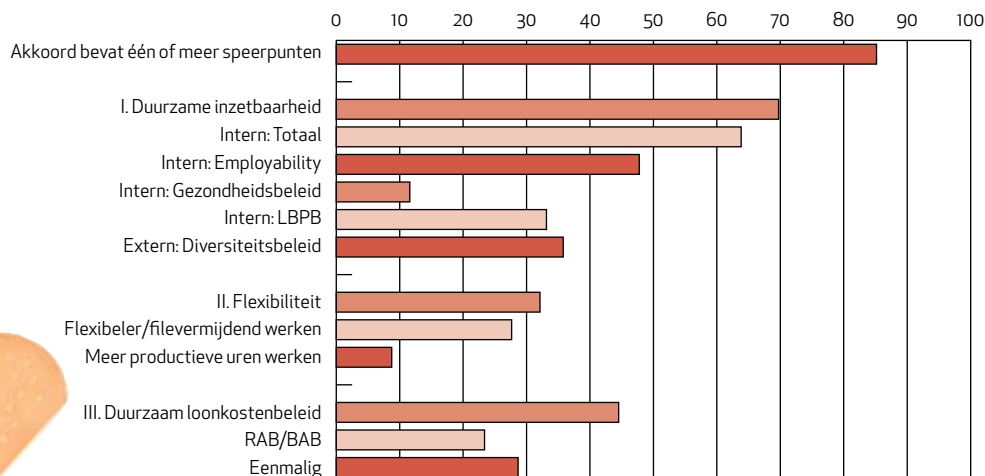
BASIS VOOR TOEKOMST

Onderstaande figuur vat samen hoeveel afspraken er dit cao-seizoen zijn gemaakt op de speerpunten die zijn voortgekomen uit de *Arbeidsvoorwaardennota 2010. Fit de recessie uit*. De voorlopige eindevaluatie laat zien dat duurzame inzetbaarheid duidelijk op de agenda staat en al vaak leidt tot concrete cao-afspraken: in twee op de drie cao's zijn afspraken gemaakt over duurzame

inzetbaarheid. Dit is een belangrijke basis voor de toekomst. Met het investeren in duurzame inzetbaarheid kon in veel gevallen de druk op de loonparagraaf worden verminderd. Die lijn moet in de toekomst worden uitgebouwd tot een integrale visie en aanpak, gericht op duurzame inzetbaarheid. Het cao-seizoen 2010 gaat hiermee de geschiedenis in als het jaar van een bij de

verwachtingen achterblijvende economische groei, met name veroorzaakt door aanhoudende onzekerheden rond de euro en de dreiging van een handels- of valutaoorlog. Het belang van duurzame inzetbaarheid zal de komende jaren alleen maar groter worden. Cao-partijen die er nu al in slagen hiervan serieus werk te maken, kunnen een voorsprong op de omgeving realiseren.

Speerpunten in 2010-cao

AWVN-arbeidsvoorwaardencongres

Ter voorbereiding op de arbeidsvoorwaardenonderhandelingen organiseert AWWN op 26 januari in Arnhem het AWWN-arbeidsvoorwaardencongres 2011: *De stille revolutie. Participatie, productiviteit, vitaliteit*.

In het plenaire ochtenddeel van het programma treden sprekers op als Hans van der Steen (directeur arbeidsvoorwaardenbeleid AWWN), econoom Jan Klaver van VNO-NCW, Michiel Schoemaker (hoogleraar talentmanagement en organisatie-identiteit, Radboud Universiteit) en Paul Peter Feld (director HR & Organisatie bij Xerox). 's Middags zijn er workshops rond het centrale thema duurzame inzetbaarheid.

Aanmelding via de AWWN-website: www.awvn.nl/arbeidsvoorwaardencongres-2011.

PRODUCTIVITEIT: MINDER AFSPRAKEN

Het aantal afspraken over meer flexibiliteit en het wegnemen van belemmeringen om meer uren te werken, blijft in 2010 duidelijk achter ten opzichte van eerdere jaren. Het lijkt erop dat bedrijven vooral bezig zijn met het overleven van de crisis en niet zozeer met het in de toekomst flexibeler kunnen inzetten van personeel. Enerzijds is dit begrijpelijk, want voor veel organisaties staat overleven op de eerste plaats. Anderzijds is het een gemiste kans om alvast gunstige condities te scheppen voor de nabije toekomst, waarin de arbeidsmarkt steeds krappere wordt.

Positief is dat steeds meer cao-partijen het belang ervan inzien

om leeftijdsafhankelijke (verlof-) regelingen om te bouwen. Hierdoor komt het snelgroeiend deel van het arbeidsvoorwaardelijk budget dat nu exclusief naar oudere werknemers gaat, ten goede aan alle werknemers in de organisatie.

Meestal gebeurt dat op zo'n manier dat de werknemer zelf de bestedingsrichting kan kiezen. Hierbij gaat het in de regel om: meer verlofdagen, meer salaris, investeren in eigen duurzame inzetbaarheid of, nog beter: een combinatie hiervan. In 2010 zijn hierover in circa vijftien cao's (133.000 werknemers) concrete afspraken gemaakt en in minstens zoveel cao's studieafspraken.